

**Konstitucionālo tiesību, administratīvo tiesību un administratīvā procesa
tiesību jomas 2024./2025. akadēmiskā gada vasaras eksāmena teorētiskās
daļas jautājumu un praktiskās daļas uzdevuma (kāzusa) vērtēšanas
vadlīnijas**

Saturs

Teorētiskās daļas jautājumi.....	3
1. jautājums. Konstitucionālās tiesības.....	3
2. jautājums. Administratīvās tiesības	5
3. jautājums. Administratīvā procesa tiesības.....	6
Praktiskās daļas uzdevums.....	9

Teorētiskās daļas jautājumi

1. jautājums. Konstitucionālās tiesības

Saeimas deputāts: prasības kandidātam, mandāts, pienākumi, tiesības un imunitāte

1. Nosauciet trīs Satversmē minētas prasības Saeimas deputāta kandidātiem, kā arī raksturojiet prasības pēc kandidāta "pilntiesīguma" saturu, norādot vismaz trīs likumā paredzētus ierobežojumus Saeimas deputāta kandidātam! (3 punkti)

Piešķirot punktus, nodalāms komponentes 1. daļas saturs no 2. daļas satura.

Sagaidāmā atbilde uz komponentes 1. daļu, t.i., prasībām:

Satversmes 9. pants noteic: "Saeimā var ievēlēt katru pilntiesīgu Latvijas pilsoni, kurš vēlēšanu pirmā dienā ir vecāks par divdesmit vienu gadu."

No šī panta tādējādi izriet trīs prasības:

- 1) Latvijas pilsonis;
- 2) pilntiesīgs;
- 3) vismaz 21 gadu vecs.

Ja nosauktas divas vai trīs iepriekš minētās Satversmē minētās prasības - piešķir **1 punktu**. Ja minēta tikai 1 prasība, punktu nepiešķir.

Sagaidāmā atbilde uz komponentes 2. daļu par jēdziena "pilntiesīguma satura" atklāšanu kontekstā ar likumā paredzētiem ierobežojumiem:

Saeimas vēlēšanu likuma 5. pants noteic: "Saeimas vēlēšanām nevar pieteikt par kandidātiem un Saeimā nevar ievēlēt personas:

- 1) kurām likumā paredzētajā kārtībā tiesa ir nodibinājusi aizgādību;
- 2) kuras izcieš sodu brīvības atņemšanas vietās;
- 3) kuras ir sodītas par tīšu noziedzīgu nodarījumu, izņemot personas, kuras ir rehabilitētas vai kurām sodāmība dzēsta vai noņemta;
- 4) kuras Krimināllikumā paredzētā nodarījuma izdarīšanas laikā atradušās nepieskaitāmības stāvoklī, ierobežotas pieskaitāmības stāvoklī vai arī pēc noziedzīga nodarījuma izdarīšanas saslīmušas ar psihiskiem traucējumiem, kas tām atņēmuši iespēju saprast savu rīcību vai to vadīt, un kurām sakarā ar to piemērots medicīniska rakstura piespiedu līdzeklis, kas nav atcelts;
- 5) kuras ir ārvalstu valsts drošības dienestu, izlūkdienestu vai pretizlūkošanas dienestu štata darbinieki, vai personas, kuras ir bijušas PSRS, Latvijas PSR valsts drošības dienesta, izlūkdienesta vai pretizlūkošanas dienesta štata darbinieki, izņemot personas, kuras bijušas tikai PSRS vai attiecīgo Latvijas PSR Valsts drošības komitejas plānošanas un finanšu, administratīvi saimnieciskās struktūrvienības darbinieki;

- 6) kuras pēc 1991.gada 13.janvāra darbojušās PSKP (LKP), Latvijas PSR Darbaļaužu internacionālajā frontē, Darba kolektīvu apvienotajā padomē, Kara un darba veterānu organizācijā, Vīslatvijas sabiedrības glābšanas komitejā vai tās reģionālajās komitejās;
- 7) kuras ir sodītas ar aizliegumu kandidēt Saeimas, Eiropas Parlamenta, pašvaldības domes vēlēšanās, izņemot personas, kuras ir rehabilitētas vai kurām sodāmība dzēsta vai noņemta."

Ja studējošais atbildē minējis pareizus trīs vai vairāk (tas pamatojams ar jautājumā ietverto "vismaz trīs") ierobežojumus, piešķir **2 punktus**.

Ja minēti tikai divi ierobežojumi – piešķirams **1 punkts**.

Ja minēts tikai vienu pareizu ierobežojumu – punktus nepiešķir.

2. Īsi raksturojiet Saeimas deputāta brīvās pārstāvniecības mandāta saturu; nosauciet Saeimas deputāta pamatpienākumu, kā arī vismaz divas Saeimas deputāta tiesības, kas izriet no Saeimas deputāta mandāta! (3 punkti)

Punkti piešķirami, sadalot komponenti pa apakšjautājumiem.

Ja tiek izskaidrots brīvais mandāta jēdziens – piešķirams **1 punkts** (atbildē par brīvo mandātu būtu akcentējams, piemēram, tas, ka brīvā pārstāvības mandāta galvenais mērķis ir pasargāt deputātu no svešas ietekmes un ļaut valsts lēmumiem Saeimā veidoties autonomi; ka tas nodrošina Saeimas deputāta tiesību neietekmētu īstenošanu (t.i., neatkarība no ārējas ietekmes un arī no citu parlamenta deputātu ietekmes), individuālu deputātu neatsaucamību iepretim atsevišķās valstīs pastāvošajiem t.s. imperatīvajiem mandātiem u.tml.).

Ja tiek izskaidrots Saeimas deputāta pamatpienākums – piedalīties Saeimas darbā - piešķir **1 punktu**.

Ja norādītas vismaz divas citas deputāta tiesības (piemēram, tiesības iesniegt likumprojektus, tiesības pieprasīt likuma publicēšanas apturēšanu, izvirzīt kandidatūras dažādiem normatīvajos aktos noteiktiem amatiem un balsot par tiem, iesniegt lēmuma projektus, priekšlikumus likumprojektos, piedalīties debatēs, tiesības uz atbilstīgu atalgojumu, tiesības atteikties no liecības došanas) – piešķir **1 punktu**.

3. Raksturojiet Saeimas deputāta neaizskaramību un deputāta neatbildību atbilstoši Satversmē noteiktajam! (3 punkti)

Satversme nosaka šādus deputātu neatbildības un neaizskaramības (imunitātes) aspektus, kas izriet no šiem pantiem:

28. pants: Saeimas locekli ne par balsošanu, ne par amatu izpildot izteiktām domām nevar saukt pie atbildības ne tiesas, ne administratīvā, ne disciplinārā ceļā. Saeimas locekli var saukt pie tiesas atbildības, ja viņš, kaut arī amatu izpildot, izplata: 1) godu aizskarošas ziņas, zinādams, ka tās nepatiesas, vai 2) godu aizskarošas ziņas par privātu vai ģimenes dzīvi.

29. Saeimas locekli nevar apcietināt, izdarīt pie viņa kratīšanas, ne citādi aprobežot viņa personas brīvību, ja tam nepiekrīt Saeima. Saeimas locekli var apcietināt, ja to notver pie paša nozieguma pastrādāšanas. Par katru Saeimas locekļa apcietināšanu divdesmit četru stundu laikā

jāpaziņo Saeimas prezidijam, kurš to ceļ priekšā nākošā Saeimas sēdē izlemšanai par Saeimas locekļa paturēšanu apcietinājumā vai par viņa atsvabināšanu. Laikā starp sesijām, līdz sesijas atklāšanai, par Saeimas locekļa paturēšanu apcietinājumā lemj Saeimas prezidijs.

30. Pret Saeimas locekli nevar uzsākt kriminālvajāšanu bez Saeimas piekrišanas.

Par katru iepriekš minēto tiesību izskaidrojumu (raksturojumu) piešķirams **1 punkts**.

Papildu 1 punktu var iegūt, ja students ir sniedzis pilnīgas atbildes uz visām komponentēm, kā arī atbildē uz kādu no tām ietvēris informāciju, kas liecina par padziļinātu jautājuma izpratni.

2. jautājums. Administratīvās tiesības

Informācijas atklātība valsts pārvaldē

1. Vispārpieejamas informācijas un ierobežotas pieejamības informācijas raksturojums (3 punkti)

Saskaņā ar Informācijas atklātības likumu vispārpieejama informācija ir tāda informācija, kas nav klasificēta kā ierobežotas pieejamības informācija (**1 punkts**). Ierobežotas pieejamības informācija ir tāda informācija, kura ir paredzēta ierobežotam personu lokam sakarā ar darba vai dienesta pienākumu veikšanu un kuras izpaušana vai nozaudēšana šīs informācijas rakstura un satura dēļ apgrūtinā vai var apgrūtināt iestādes darbību, nodara vai var nodarīt kaitējumu personu likumiskajām interesēm (**2 punkti**). Skaidrojums par ierobežotas pieejamības informāciju ir pareizs arī tad, ja students atbildē nav precīzi norādījis Informācijas atklātības likumā minēto ierobežotas pieejamības informācijas skaidrojumu, bet ir norādījis atšķirības starp vispārpieejamo informāciju un ierobežotas pieejamības informāciju (pieprasot vispārpieejamu informāciju nav jānorāda pieprasīšanas mērķis; ierobežotas pieejamības informācijai jānorāda pieprasīšanas mērķis u.c.).

2. Informācijas atklātības likumā minētie ierobežotas pieejamības informācijas veidi (3 punkti)

Informācijas atklātības likuma 5. panta otrajā daļā ir norādīti šādi ierobežotas pieejamības informācijas veidi:

- 1) kurai šāds statuss noteikts ar likumu;
- 2) kas paredzēta un noteikta iestādes iekšējai lietošanai;
- 3) kas ir komercnoslēpums, izņemot gadījumus, kad ir noslēgts iepirkuma līgums saskaņā ar Publisko iepirkumu likumu vai cita veida līgums par rīcību ar valsts vai pašvaldības finanšu līdzekļiem un mantu;
- 4) par fiziskās personas privāto dzīvi;
- 5) kas attiecas uz atestācijas, eksāmenu, iesniegto projektu (izņemot projektus, kuru finansēšana paredzēta ar valsts sniegtu galvojumu), konkursu (izņemot konkursus, kas saistīti ar

iepirkumiem valsts vai pašvaldību vajadzībām vai citādi saistīti ar rīcību ar valsts vai pašvaldību finanšu līdzekļiem un mantu) un citu līdzīga rakstura novērtējumu procesu;

6) kas ir Ziemeļatlantijas līguma organizācijas vai Eiropas Savienības informācija, kura apzīmēta attiecīgi kā "NATO UNCLASSIFIED" vai "LIMITE".

3 punktus piešķir, ja pareizi ir nosaukti vismaz 3 no likumā minētajiem ierobežotas pieejamības informācijas veidiem.

3. Subjektīvās tiesības pieprasīt un saņemt ierobežotas pieejamības informāciju (3 punkti)

3 punktus piešķir, ja ir norādīts, ka privātpersonai ir subjektīvās tiesības pieprasīt izsniegt ierobežotas pieejamības informāciju, taču šādā pieprasījumā ir jānorāda mērķis, kura sasniegšanai nepieciešams pieprasīt ierobežotas pieejamības informāciju. Iestādei, lemjot par to, vai ierobežotas pieejamības informāciju izsniegt, ir rīcības brīvība, samērojot informācijas pieprasījumā norādīto mērķi ar mērķi, kura dēļ informācijai noteikts ierobežotas pieejamības statuss un kaitējumu, ko šādas informācijas izsniegšana varētu radīt.

10. (papildu punktu) var iegūt, ja students ir sniedzis pilnīgas atbildes uz visām komponentēm, kā arī atbildē uz kādu no tām ietvēris informāciju, kas liecina par padziļinātu jautājuma izpratni. Par būtiskām kļūdām punktus par katru komponenti var samazināt. Piemēram, ja atbildē kā ierobežotas pieejamības informācijas veids ir norādīta valsts noslēpumu saturoša informācija, šī ir uzskatāma par būtisku kļūdu.

3. jautājums. Administratīvā procesa tiesības

Administratīvā akta piespiedu izpilde.

1. Nosauciet administratīvā akta piespiedu izpildes priekšnoteikumus! (3 punkti)

APL 360.panta (1) daļa nosaka 4 administratīvā akta piespiedu izpildes priekšnoteikumus:

- 1) administratīvais akts ir stājies spēkā (70.pants);
- 2) administratīvais akts ir kļuvis neapstrīdams (76.pants) vai administratīvā akta darbība nav apturēta vai ir atjaunota (80., 185.pants);
- 3) līdz piespiedu izpildes sākumam administratīvais akts nav izpildīts labprātīgi;
- 4) persona ir brīdināta par piespiedu izpildi.

3 punkti piešķirami, ja students pareizi ir nosaucis visus 4 priekšnoteikumus.

2 punkti piešķirami, ja students pareizi ir nosaucis 3 priekšnoteikumus.

1 punkts piešķirams, ja students pareizi ir nosaucis 2 priekšnoteikumus.

Punktus nepiešķir, ja students ir pareizi nosaucis 1 vai nevienu priekšnoteikumu.

Papildus punkts (kā 10.punkts) var tikt piešķirts, ja students pareizi ir nosaucis visus 4 priekšnoteikumus un papildus norādījis vēl kādus APL noteiktos nosacījumus. Piemēram, par

izpildes noilguma neiestāšanos arī kā priekšnoteikumu administratīvā akta nodošanai piespiedu izpildei, kas noteiktos gadījumos ir 5 gadi no administratīvā akta labprātīgas izpildes termiņa beigām vai 1 gads, ja izpildrīkojums ar pienākumu adresātam samaksāt noteiktu naudas summu piespiedu izpildei tiek nodots zvērinātam tiesu izpildītājam.

2. Nosauciet administratīvā akta piespiedu izpildes izpildiestādes! (4 punkti)

APL 359.panta (1) daļā uzskaitītas administratīvā akta piespiedu izpildes izpildiestādes:

- 1) iestāde, kas administratīvo aktu izdevusi;
- 2) cita institūcija;
- 3) tiesu izpildītājs;
- 4) policija.

4 punkti piešķirami, ja students pareizi ir nosaucis visas 4 iespējamās izpildiestādes.

3 punkti piešķirami, ja students pareizi ir nosaucis 3 konkrētas iespējamās izpildiestādes.

2 punkti piešķirami, ja students pareizi ir nosaucis 2 konkrētas iespējamās izpildiestādes.

1 punkts piešķirams, ja students pareizi ir nosaucis 1 konkrētu iespējamo izpildiestādi,

Punktus nepiešķir, ja students nav pareizi nosaucis nevienu konkrētu iespējamo izpildiestādi.

Papildus punkts (kā 10.punkts) var tikt piešķirts, ja students pareizi ir nosaucis ne tikai visas 4 iespējamās izpildiestādes, bet arī "cita institūcija" norādīta ar konkrētu piemēru vai vēl papildus ir norādījis kādu no APL 359.panta nosacījumiem:

- 1) Piekritīgo izpildiestādi nosaka normatīvie akti;
- 2) Ja piekritīgā izpildiestāde nav noteikta, tā ir iestāde, kas izdevusi administratīvo aktu.
- 3) Ja piespiedu izpilde tiek vērsta pret publisko tiesību subjektu, izpildiestāde ir par šo publisko tiesību subjektu augstāka iestāde.

3. Nosauciet uz noteiktu darbību vai darbības aizliegumu vērstu administratīvā akta piespiedu izpildes veidus! (2 punkti)

APL 368.panta (1) daļa nosaka šādus uz noteiktu darbību vai darbības aizliegumu vērstu administratīvā akta piespiedu izpildes veidus:

- 1) ar aizvietotājizpildes palīdzību;
- 2) ar piespiedu naudas palīdzību;
- 3) ar tiešā spēka palīdzību.

2 punkti piešķirami, ja students pareizi ir nosaucis visus 3 iespējamus izpildes veidus.

1 punkts piešķirams, ja students pareizi ir nosaucis 2 iespējamus izpildes veidus.

Punktus nepiešķir, ja students ir pareizi nosaucis 1 vai nevienu iespējamo izpildes veidu.

Papildus punkts (kā 10.punkts) var tikt piešķirts, ja students pareizi ir nosaucis visus 3 iespējamās izpildes veidus un vēl papildus norādījis vēl kādus APL noteiktos nosacījumus. Piemēram:

- 1) Piespiedu naudu var uzlikt atkārtoti, līdz adresāts izpilda vai pārtrauc attiecīgo darbību.
 - 2) Atkārtoti piespiedu naudu var uzlikt ne agrāk kā septiņas dienas pēc iepriekšējās reizes, ja adresāts šo septiņu dienu laikā joprojām nav izpildījis vai nav pārtraucis attiecīgo darbību.
 - 3) Minimālā piespiedu nauda fiziskajai personai ir 50 euro, bet juridiskajai personai — 100 euro, maksimālā piespiedu nauda fiziskajai personai ir 5000 euro, bet juridiskajai personai — 10 000 euro. Nosakot piespiedu naudas summu, izpildiestāde ievēro samērīguma principu (13. pants), kā arī adresāta mantisko stāvokli.
 - 4) Tiešo spēku var pielietot izpildiestāde pati vai uzdot to darīt policijai.
 - 5) Tiešā spēka pielietošana ietver: 1) fiziskā spēka pielietošanu; 2) speciālu līdzekļu (roku dzelžu, dienesta suņu u.c.) izmantošanu; 3) ieroču (it sevišķi šaujamieroču) pielietošanu
 - 6) Administratīvo aktu var izpildīt ar aizvietotājizpildes palīdzību, ja administratīvais akts uzliek adresātam pienākumu izpildīt noteiktu darbību, ko faktiski un tiesiski var izpildīt arī izpildiestāde, cits publisko tiesību subjekts vai privātpersona. Šādā gadījumā izpildiestāde šo darbību izpilda pati vai arī uzdod to izpildīt citam publisko tiesību subjektam vai privātpersonai.
- 10. (papildu punktu)** var iegūt, ja students ir sniedzis pilnīgas atbildes uz visām komponentēm, kā arī atbildē uz kādu no tām ietvēris informāciju, kas liecina par padziļinātu jautājuma izpratni.

Praktiskās daļas uzdevums

Iekšlietu ministrs pieņēma lēmumu izsludināt atklātu konkursu uz vakanto Iekšlietu ministrijas valsts sekretāra amatu. Konkursā pieteicās 15 pretendenti un konkursa atlases komisija 5. aprīlī pieņēma lēmumu ieteikt ministram iecelt amatā pretendentu E.R. Ministrs 27. aprīlī pieņēma lēmumu amatā iecelt citu pretendentu – P.L., jo E.R. pirms pieciem gadiem ir bijis politiskās partijas biedrs, savukārt šajā ierēdņa amatā esot nepieciešama absolūta politiskā neitralitāte. Lēmums tika nosūtīts uz E.R. oficiālo elektronisko adresi 28. aprīlī. Lēmumā bija norādītas visas Administratīvā procesa likumā noteiktās sastāvdaļas.

1. Vai iekšlietu ministra lēmums ir tiesisks? Pamatojiet atbildi! (1 punkts)

Iekšlietu ministra lēmums nav tiesisks, jo likumā nav ietverts aizliegums ierēdnim būt politiskas partijas biedram.

2. Vai 5. aprīļa lēmums ir administratīvs akts? Ja lēmums ir administratīvs akts, tad analizējiet tā atbilstību katrai no administratīvā akta pazīmēm. Ja lēmums nav administratīvs akts, tad norādiet iemeslu, kādēļ tas neatbilst administratīvā akta definīcijai! (1 punkts)

Nē, šis lēmums ir starplēmums (administratīvā akta definīcijas negatīvā daļa). Atbildē var būt norādīts, ka lēmums nerada galīgas tiesiskas sekas (neatbilst administratīvā akta definīcijas pozitīvajai daļai).

3. Nosakiet pēdējo datumu, kad E.R. var pārsūdzēt 27. aprīļa lēmumu tiesā, pieņemot, ka visi no uzdevuma izrietošie datumi ir darbdienas! (1 punkts)

30. maijs.

4. Vai E.R. ir tiesības 27. aprīļa lēmumu apstrīdēt? Ja jā, tad norādiet, kur! Pamatojiet atbildi! (1 punkts)

Jā, ir tiesības apstrīdēt iekšlietu ministram. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 76. panta otro daļu "administratīvo aktu var apstrīdēt padotības kārtībā augstākā iestādē. [...] Ja tādas nav vai tā ir Ministru kabinets, administratīvo aktu var apstrīdēt tajā iestādē, kura izdevusi šo aktu, vai uzreiz pārsūdzēt tiesā." Tā kā iekšlietu ministra augstākā iestāde ir Ministru kabinets, tad saskaņā ar minēto normu E.R. ir tiesīgs apstrīdēt iekšlietu ministra lēmumu iekšlietu ministram.

5. Vai gadījumā, ja E.R. iesniegtu pieteikumu tiesā par lēmumu, ar kuru P.L. iecelts amatā, lietas ierosināšanas laikā P.L. ir tiesīgs turpināt ieņemt Iekšlietu ministrijas valsts sekretāra amatu? Pamatojiet atbildi! (1 punkts)

Jā. Administratīvā procesa likuma 185. panta ceturtās daļas 6. punkts noteic, ka pieteikuma iesniegšana tiesā neaptur administratīvā akta darbību, ja akts nodibina, maina vai izbeidz iestādes amatpersonas tiesisko statusu.

6. Kādu nolēmumu jāpieņem tiesai, ja E.R. būtu iesniedzis pieteikumu par lēmuma, ar kuru P.L. iecelts amatā, atcelšanu, bet būtu nokavējis pieteikuma iesniegšanas termiņu? Pamatojiet atbildi! (1 punkts)

Lēmumu par pieteikuma atstāšanu bez virzības (Administratīvā procesa likuma 192. panta pirmās daļas 3. punkts).

7. Ja E.R. iesniegtu pieteikumu tiesā par lēmumu, ar kuru P.L. iecelts amatā, kuras personas tiesvedības procesā būtu:

Pieteicējs –

Trešā persona –

Atbildētājs –

(1 punkts)

Pieteicējs – E.R.

Trešā persona – P.L.

Atbildētājs – Latvijas Republika

8. Ja administratīvā tiesa gadu pēc administratīvās lietas ierosināšanas atceltu lēmumu par P.L. iecelšanu amatā, vai būtu pamatots P.L. apelācijas sūdzībā norādītais arguments, ka šis lēmums pārkāpj tiesiskās palāvības aizsardzības principu (viņš visu laiku pildīja Iekšlietu ministrijas valsts sekretāra amata pienākumus. (1 punkts)

Nē. Tiesiskā palāvība parasti rodas uz neapstrīdamiem (nepārsūdzamiem) administratīviem aktiem. Administratīvā akta apstrīdēšanas (pārsūdzēšanas) procesā personai ir jārēķinās ar to, ka viņai izdoto administratīvo aktu var atcelt.

9. Norādiet, kuras no Latvijas Republikas Satversmē minētajām cilvēka pamattiesībām aizskar 27. aprīļa lēmums. Pamatojiet atbildi! (1 punkts)

Satversmes 101. pantā noteiktās tiesības pildīt valsts dienestu, Satversmes 106. pantā noteiktās tiesības izvēlēties spējām un kvalifikācijai atbilstošu nodarbošanos, Satversmes 91. pantā noteikto tiesiskās vienlīdzības principu. Lai iegūtu vienu punktu, atbildē vajadzētu būt nosauktai vismaz vienai no minētajām cilvēka pamattiesībām.

10. Vai Ministru prezidents, konstatējams prettiesiskumu iekšlietu ministra rīcībā, ir tiesīgs ierosināt pret iekšlietu ministru disciplinārlietu? (1 punkts)

Nē. Ministrs ir īpašo amatu attiecībās nodarbināta persona (nav ne ierēdnis, ne amatpersona ar speciālo dienesta pakāpi), uz kuru neattiecas valsts dienesta attiecībās noteiktais disciplināratbildības regulējums.